

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-177>

УДК 331.5:314.15(477.8)

МІГРАЦІЙНИЙ ФАКТОР ЯК РЕСУРС ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

MIGRATION FACTOR AS A RESOURCE FOR TRANSFORMING THE LABOR MARKET OF THE CARPATHIAN REGION OF UKRAINE

Бачинська Марія Володимирівна

кандидат економічних наук,
Державна установа «Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долишнього Національної академії наук України»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4589-308X>

Bachynska Maria

State Institution «Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine»

Досліджено трансформаційний вплив міграційного фактору на ринок праці Карпатського регіону України в умовах тривалої війни. Проаналізовано динаміку внутрішнього переміщення населення та встановлено, що низька економічна адаптація ВПО у поєднанні з масштабною еміграцією та мобілізацією призвела до критичного дефіциту людського капіталу. Визначено роль релокації підприємств як драйвера структурних змін, що зумовив зростання попиту на працю в секторах логістики та торгівлі. Особливу увагу приділено перевагам та ризикам залучення іноземної робочої сили для потреб повоєнного відновлення. Сформульовано комплекс правових, фіскальних та інституційних інструментів регулювання ринку праці, серед яких: бальна система оцінки мігрантів, квотування за галузями та впровадження принципу «українці – перші».

Ключові слова: Карпатський регіон, ринок праці, міграційний фактор, внутрішньо переміщені особи (ВПО), релокація бізнесу, людський капітал, імміграційна політика, повоєнне відновлення.

The article aims to provide a comprehensive analysis of the impact of migration on the transformation of the labour market in the Carpathian region of Ukraine (Lviv, Ivano-Frankivsk, Zakarpattia, and Chernivtsi regions) under the conditions of prolonged full-scale war. The relevance of the study is driven by the urgent need to identify effective strategic tools for balancing labour supply and demand in the context of a deepening demographic crisis. The region faces unprecedented challenges caused by mass external emigration, internal displacement of over 500,000 individuals, and intensive mobilization processes, which collectively threaten economic resilience and post-war recovery potential. The study employs a systemic approach combined with statistical and comparative analysis to evaluate the dynamics of migration flows and business relocation. The application of theoretical generalization and predictive modelling allows for the assessment of potential benefits and socio-economic risks associated with the involvement of foreign labour. In addition, the synthesis of international experience serves as a basis for developing a regulated immigration model adapted to the Ukrainian context. The findings demonstrate that despite a high concentration of internally displaced persons (IDPs) and the relocation of over 19,000 enterprises, the regional labour market suffers from a critical shortage of human capital. The “double pressure” of female and youth emigration alongside male mobilization has led to significant sectoral imbalances. The study substantiates the objective necessity of attracting foreign workers to sustain critical infrastructure. A model of circular (temporary) migration is proposed to mitigate risks such as wage dumping and social tension. Key regulatory instruments include a points-based selection system, sector-specific quotas, and the digitalization of migration records via the “e-Migration” (Diia) platform. The results provide a framework for state and local authorities to develop evidence-based regional development strategies and migration policies, and justify the use of the Carpathian region as a pilot area for testing innovative regulatory mechanisms, including the “Ukrainians First” principle and tax incentives for employer-led retraining.

Keywords: Carpathian region, labour market, migration factor, internally displaced persons (IDPs), business relocation, human capital, immigration policy, post-war recovery.

Постановка проблеми. Тривала повномасштабна війна росії проти України спричинила глибокі структурні зрушення в усіх сферах економічної діяльності країни. Кардинальні демографічні трансформації призводять до деформації попиту та пропозиції на регіональних ринках праці (РРП) країни, появи значних структурних дисбалансів. Масштабні переміщення населення, спричинені війною, залученість до Сил оборони України спричинили нестачу робочої сили в багатьох секторах економіки країни. Це відобразилося й на ринку праці Карпатському регіоні (КР), вплив війни у якому, проявився у зростанні числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які, однак, слабо інтегровані в ринок праці, відтокові молоді та фахівці за кордон, загальному падінні економічної активності. Дослідження міграційної складової формування ринку праці є визначальним для розроблення ефективних підходів до розв'язання проблем зайнятості в умовах війни та повоєного відновлення регіонів країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Переваги та недоліки міграції як фактору розвитку ринку праці в розвинених країнах проаналізували Al-Dalahmeh, M., & Dajnok, K. [1]. В умовах війни РРП зазнали трансформацій залежно від регіону (прифронтові, тиллові), що актуалізує потребу в дослідженнях у сфері демографії, економіки праці й соціальної політики. Вплив війни на ринок праці та економічний розвиток Балканських країн дослідили F. Kondylis [2] і M. Komušanac [3].

Тема трансформації ринку праці перебувала у фокусі українських науковців ще в період до повномасштабного вторгнення росії. Міграційний фактор розвитку ринку праці досліджено у працях колективу науковців за керівництвом У. Садової [4; 5; 6]. В умовах повномасштабної війни дослідження РРП зосереджуються на аналізі диспропорцій, демографічних викликах та пошуках шляхів трансформації ринку праці в умовах війни.

Зокрема, О. Черьомухіна та Ю. Чалюк [7] показали адаптивність ринку праці Карпатського регіону до умов війни. Копутко М. et al. запропонували основні шляхи зниження диспропорцій розвитку ринку праці України та методи мінімізації ризиків зростання безробіття [8].

К. Баннікова провела аналітико-прогностичне дослідження впливу вимушеної міграції на ринок праці в Україні [9]. Трансформаційні процеси, ключові тенденції та соціально-економічні виклики, що сформувалися на ринку

праці України під впливом повномасштабної війни досліджено О. Красняк і В. Гарбаром [10].

Щур, Р., і Кропельницький, А. аналізують вплив нових економічних явищ, спричинених повномасштабним вторгненням РФ, на соціально-економічний розвиток Карпатського регіону України [11]. І. Івасюк дослідив особливості стратегічного планування розвитку територіальних громад гірських населених пунктів Карпатського регіону з урахуванням європейської інтеграції України та визначив шляхи їх сталого розвитку в нових умовах [12].

Д. Ткач виявив основні перешкоди для успішної інтеграції репатріантів та розробив рекомендації щодо вдосконалення державної політики їхньої підтримки [13]. Р. Теслюк відзначив різке погіршення демографічної ситуації в Карпатському регіоні, що значно прискорило демографічне старіння, ідентифікував головні виклики трансформації ринку праці в період повномасштабної війни [14].

І. Бараняк дослідив головні тенденції цифрової трансформації ринку праці та розвитку альтернативної зайнятості в Карпатському регіоні України [15]. О. Левицька запропонувала концепцію проактивної політики регулювання ринку праці регіону (РРП) і зміцнення його конкурентоспроможності, систему інструментів та заходів забезпечення розвитку РРП та сфери зайнятості в умовах нових міграційних викликів [16]. Мульська О. та ін. [17] визначили стратегічні імперативи зміцнення міграційної безпеки як умови формування соціально-економічної резильєнтності регіонів України, обґрунтовано моделі регіональної міграційної безпеки й окреслено механізми збереження й розвитку людського потенціалу в контексті регулювання міграційних процесів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попередні дослідження зосереджувались переважно на аналізі наслідків спричинених війною загроз розвитку РРП та окремих засобах їхнього подолання. Особливої уваги потребує міграційний фактор, що різновекторно впливає на розвиток РРП в умовах війни та повоєнного відновлення.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити головні складові міграційного фактору на розвиток ринку праці Карпатського регіону України: вимушену внутрішню та зовнішню міграцію, а також потенціал та загрози імміграції іноземних робітників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головним чинником різких змін на

ринку праці України в останні чотири роки є повномасштабна війна росії проти України. Для Карпатського регіону актуальними є безпекові загрози ракетних та дронів атак, що безпосередньо та опосередковано впливають на економічний розвиток та соціальне середовище регіону, дестабілізує соціально-економічні процеси, знижує продуктивність і ефективність праці.

Війна спричинила каскад негативних демографічних тенденцій, з-поміж яких однією з визначальних є різновекторні міграційні процеси. Міграційний фактор розвитку ринку праці в сучасних умовах слід аналізувати у трьох головних напрямках: внутрішні переміщення населення, міграція (еміграція) українців за кордон та перспективи залучення іноземних працівників.

Внутрішнє вимушене переміщення населення. Станом на 09.05.2026 р. в чотирьох областях Карпатського регіону знаходяться 505 229 ВПО (за даними Міністерства соціальної політики України) [18].

За роки повномасштабної війни фактор внутрішнього переселення не став надто вагомим для розвитку ринку праці КР. Адаптація переселенців до місцевого ринку праці Карпатського регіону є низькою. Успішній інтеграції ВПО в нове економічне середовище перешкоджали відсутність навичок, знань, що призводить до високого рівня безробіття серед ВПО та їхньої подальшої міграції за кордон.

Фактор переселення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у Карпатський регіон був важливим в перші місяці повномасштабного вторгнення. Він створив як виклики, так і можливості для регіонального ринку праці. Передусім йдеться про зміну структури пропозиції робочої сили. Тимчасове збільшення кількості економічно активного населення через приплив переселенців, переважно з центральних і східних областей загостило конкуренцію в окремих професійно-кваліфікаційних групах – в освітній, медичній, технічній, адміністративній сферах. Це змінило баланс між попитом і пропозицією праці в окремих сегментах [16]. Однак внаслідок тривалої війни та мобілізації значного числа чоловіків рівень економічно активності населення на п'ятому році війни знизився.

Ідентичний вплив мали внутрішні переміщення на соціальну та економічну інфраструктуру КР. Різке зростання попиту на житлові, освітні, медичні та соціальні послуги спричинило короткотермінове перенаван-

таження місцевих систем забезпечення, що відчули передусім обласні центри регіону. Місцеві громади зіткнулися з потребою розширення ринків послуг і створення додаткових робочих місць у комунальній, будівельній та сервісній сферах [19], що згодом нівелювалося відтоком чоловічого населення до лав Сил оборони України, а також тінізацією зайнятості чоловіків.

Зумовлена війною релокація підприємств додала імпульсу для розвитку РРП КР. Чимало з релокованих підприємств залучили як ВПО, так і місцеве населення, простимулювали попит на програми перекваліфікації та цифрові компетентності, що веде до інституційних змін в системі професійної освіти. У середньостроковій перспективі це може посилити регіональну економічну резильєнтність і диверсифікувати структуру зайнятості [20].

У підсумку, переселення ВПО стало не лише кризовим чинником, а й певним каталізатором структурних змін ринку праці Карпатського регіону – посилює мобільність робочої сили, підвищує адаптивність підприємництва, але потребує цілеспрямованої політики інтеграції переселенців у місцеві економічні системи. Зі зростанням інтенсивності мобілізації до лав Сил оборони України у 2024–2025 роках, вплив цього фактору на РРП КР зменшився.

Іншою фактором розвитку РРП КР є міграція робочої сили за кордон. Впродовж війни, насамперед в перші місяці після початку повномасштабного вторгнення росії, виїхала значна кількість працездатного населення (особливо жінок і молоді). Тривалий перебіг війни зумовлює зростання ймовірності повернення значної частки зовнішніх мігрантів. Головним наслідком цього є зростаючий дефіцит робочої сили у регіоні фактично в усіх секторах економіки та соціальної сфери.

Виїзд значного числа працездатного населення посилюється фактором мобілізації, що критично знизило доступність кадрів, насамперед чоловіків. Загалом в Україні втрати військових на грудень 2025 року оцінювалися в межах 100–140 тис. осіб. Сумарно ж число вбитих, поранених та зниклих безвісті українських військових – 500–600 тис. осіб [21].

Загалом виокремлено такі головні наслідки зовнішньої міграції з Карпатського регіону України:

1. Загострення кадрового дефіциту та кваліфікаційні розриви. Попри притік ВПО, регіон стикається з гострою нестачею фахів-

ців у стратегічних галузях через мобілізацію та виїзд місцевих жителів за кордон. Найбільший дефіцит спостерігається серед кваліфікованих робітників (швачки, електромонтери, зварники) та медичного персоналу.

2. Структурна трансформація зайнятості через релокацію бізнесу. Карпатський регіон став основним реципієнтом релокованих підприємств, що призвело до суттєвого зростання попиту на працю в окремих секторах.

Згідно зі статистичними даними Міністерства економіки та звітами міжнародних організацій, з початку повномасштабного вторгнення понад 19000 підприємств змінили місце реєстрації. Найпопулярнішими напрямками для релокації залишаються Львівська, Закарпатська та Чернівецька області. Це призвело до аномального зростання попиту на комерційну нерухомість у цих регіонах, де орендні ставки у 2024–2025 роках подекуди перевищили довоєнні показники Києва [22].

3. Зміна галузевих пріоритетів. Спостерігається суттєве зміщення попиту в бік логістики, складського обслуговування (8% вакансій) та роздрібною торгівлі (до 42% пропозицій), що зумовлено зміною логістичних шляхів.

4. Гендерний та віковий дисбаланс. Серед зовнішніх мігрантів суттєво переважають жінки, водночас до лав Сил оборони України залучені головню чоловіки. Це створює дефіцит працівників обох статей, відповідно, деформує структуру пропозиції робочої сили.

Аналіз демографічних тенденцій воєнних років вказує на поглиблення демографічної кризи в Карпатському регіоні України [14]. Регіональний ринок праці все більше відчуває нестачу робочих рук. Стратегічно важливим питанням для економічної стійкості регіону є імміграція іноземних робітників на РРП. Однак, з одного боку, необхідність залу-

чення іноземної робочої сили є об'єктивним наслідком війни та обґрунтовується потребою бізнесу, а з іншого – масове залучення іноземців, як показують численні приклади європейських країн, часто призводить до негативних соціальних екстерналій та зростання напруги в регіональних соціумах.

Проведений аналіз ймовірного залучення іноземної робочої сили на ринок праці КР дав змогу визначити такі переваги та можливості (табл. 1).

Головним аргументом необхідності залучення іноземної робочої сили в Україні є те, що українські роботодавці все частіше заявляють про критичну нестачу працівників. У Карпатському регіоні, де через війну та релокацію бізнесу спостерігається зростаючий попит на працю, іноземні працівники можуть швидко компенсувати нестачу кадрів у будівництві, логістиці та на виробничих лініях.

Залучення іноземних робітників може позитивно вплинути на чисельність населення регіону та зіграти важливу роль у відбудові країни. Окремі експерти оцінюють потребу України в залученні до 300–500 тисяч мігрантів щороку, обґрунтовуючи це важливістю реалізації масштабних інфраструктурних та промислових проєктів [23].

Наявність доступного та стабільного ринку праці є ключовим фактором для іноземних інвесторів, які розглядають Карпатський регіон як безпечніший хаб для розміщення виробництва. Крім цього, залучення фахівців із сусідніх країн (Польща, Словаччина) у межах Карпатської ініціативи сприяє інтеграції регіону в європейські ланцюги доданої вартості.

Поряд з перевагами критично необхідно оцінювати ризики та виклики, пов'язані з залученням іноземців на РРП. Одним з найбільш значущих є ризики виникнення соціальної напруги та виклики інтеграції прибулих. Залу-

Таблиця 1

Можливості та виклики залучення іноземної робочої сили на регіональні ринки праці Карпатського регіону

Переваги і можливості	Ризики і виклики
Заповнення дефіциту робочих рук, передусім у критичних галузях	Соціальна напруга та виклики інтеграції
Стимулювання економічного зростання та відновлення	Тиск на рівень заробітних плат
Інвестиційна привабливість	Безпекові ризики та корупція
Посилення транскордонного співробітництва	Пріоритетність повернення власних громадян Тимчасовий характер міграції

Джерело: сформовано автором

чення культурно віддалених мігрантів може викликати спротив місцевих громад. Досвід країн ЄС показує, що без дієвих програм адаптації виникає ризик формування закритих анклавів та втрати соціальної згуртованості.

Окрім цього, приплив дешевої іноземної сили може стримувати зростання доходів місцевого населення, що посилюватиме подальшу еміграцію українців за кордон у пошуках кращої заробітної плати. Неконтрольоване використання сезонних працівників часто супроводжується криміналізацією галузей та порушенням трудового законодавства.

Надмірний фокус на імміграції може зменшити зусилля держави щодо створення умов для повернення мільйонів українських біженців та ВПО. Залучення іммігрантів на РРП є швидким та відносно простим рішенням, яке може мати пролонговані негативні наслідки для регіональних спільнот.

Ефект такого залучення може бути тимчасовим, адже для багатьох іноземних робітників Україна може залишатися транзитним пунктом на шляху до ЄС, що робить такий трудовий ресурс нестабільним.

Загалом для Карпатського регіону найбільш реалістичною та безпечною є модель

Таблиця 2

Інструменти імміграційної політики на регіональних ринках праці Карпатського регіону України

Інструменти	Заходи	Зміст заходів
Правові та регуляторні	Запровадження системи бальної оцінки	Надання переваги мігрантам із дефіцитними навичками, відповідною освітою та знанням мови (за прикладом Канади чи Австралії)
	спрощення процедур для релокованого бізнесу	Дозвіл підприємствам, що переїхали в КР, залучати іноземних фахівців за спрощеною схемою, якщо місцевий ринок не може задовольнити попит
	Квотування за галузевим принципом	Встановлення лімітів на залучення іноземців саме в ті сектори, де дефіцит кадрів є критичним (будівництво, агропереробка, деревообробка тощо)
2. Економічні та фіскальні	Диференціація податкового навантаження	Податкові пільги для роботодавців, які інвестують у навчання та перекваліфікацію як іноземців, так і ВПО та місцеве населення
	Захист внутрішнього ринку	Встановлення мінімального порогу заробітної плати для іноземних працівників (не нижче середньої в регіоні), щоб запобігти демпінгу зарплат для українців
3. Соціально-інтеграційні	Програми адаптації на базі громад	Створення центрів підтримки мігрантів у великих містах та агломераціях, що включають курси української мови, основи законодавства та культурної орієнтації
	Механізм «циркулярної міграції»	Розробка короткострокових робочих віз (на 1–2 роки) для участі у конкретних проєктах відбудови, що зменшує ризик довгострокового демографічного дисбалансу
4. Інституційні	Створення регіональних рад ринку праці	Залучення місцевого самоврядування, бізнесу та профспілок до процесу визначення реальної потреби в іноземній робочій силі
	Цифровізація обліку (e-migration)	Використання платформи «Дія» для моніторингу працевлаштування іноземців та контролю за дотриманням ними умов перебування
5. Політика стимулювання повернення	Принцип «українці – перші»	Обов'язкова перевірка наявності відповідних кадрів серед місцевих жителів та ВПО через Державну службу зайнятості перед наданням дозволу на наймання іноземця
	Поєднання імміграції з репатріацією	Використання іноземної праці лише як тимчасового містка до моменту стабілізації безпечної ситуації та повернення українських біженців

Джерело: сформовано автором

циркулярної (тимчасової) міграції, яка дозволить покривати пікові потреби відбудови без радикальної зміни демографічного ландшафту. Для мінімізації ризиків та максимізації вигоди від залучення іноземної робочої сили державна політика має базуватися на принципах селективності та контрольованості.

Проблеми імміграції на ринку праці. Зважаючи на комплексність і соціальну гостроту цієї проблеми, державним органам влади та органам місцевого самоврядування варто удосконалити основи соціально-економічної політики імміграції. В цьому сенсі слід застосувати низку засобів та інструментів імміграційної політики на РРП: правових, регуляторних, економічних, фіскальних, соціально-інтеграційних та інституційних (табл. 2).

Застосування вказаних інструментів формує комплексний підхід, спрямований на подолання гострого дефіциту робочої сили при збереженні балансу на ринку праці та підтримці повоєнного відновлення. Пріоритетним вбачається застосування регуляторних інструментів, насамперед запровадження бальної системи відбору мігрантів із пріоритетом для осіб із дефіцитними професійними навичками, освітою та знаннями мови, а також спрощення процедур залучення іноземних працівників для релокованого бізнесу у випадках, коли внутрішній ринок праці не може задовольнити попит. Додатково варто передбачити квотування за галузевим принципом із концентрацією іноземної робочої сили у найбільш критичних секторах, зокрема будівництві, агропереробці та деревообробці.

Економічні та фіскальні інструменти включають податкові стимули для роботодавців, які інвестують у навчання та перекваліфікацію як іноземних працівників, так і внутрішньо переміщених осіб та місцевого населення, а також механізми захисту внутрішнього ринку праці через встановлення мінімального рівня заробітної плати для іноземців. Соціально-інтеграційний блок передбачає програми адаптації на рівні громад із мовною, правовою та культурною підготовкою, а також запровадження механізму циркулярної міграції через короткострокові дозволи на роботу, прив'язані до проєктів відбудови. Інституційні зміни охоплюють створення регіональних рад ринку праці та цифровізацію обліку міграції через систему «e-Migration» на базі «Дії». Політика стимулювання повернення ґрунтується на принципі «українці – перші», що передбачає перевірку наявності внутрішніх трудових ресурсів перед залученням іноземців, а також

розгляд імміграції як тимчасового інструменту до стабілізації ситуації та повернення українських мігрантів і біженців.

Карпатський регіон України може стати пілотним майданчиком для випробування цих інструментів завдяки своїй близькості до кордону з ЄС та високій концентрації релокованого бізнесу.

Висновки. Узагальнення результатів дослідження міграційного фактору як ресурсу трансформації ринку праці Карпатського регіону (КР) в умовах війни та перспектив післявоєнного відновлення дозволяє дійти таких висновків:

1. Суперечливий вплив внутрішньої міграції та релокації. Встановлено, що попри значну концентрацію ВПО (понад 505 тис. осіб), їхній інтеграційний потенціал залишається низьким через кваліфікаційні розриви та безпекову нестабільність. Водночас релокація понад 19 тис. підприємств змінює економічний ландшафт КР, перетворюючи його на стратегічний тиловий хаб із підвищеним попитом на цифрові компетенції та нові форми професійної освіти.

2. Критичне вимивання людського капіталу. Доведено, що ринок праці регіону перебуває у стані «подвійного тиску»: масової еміграції жінок і молоді за кордон та масштабної мобілізації чоловіків. Суттєві кількісні втрати Сил оборони України (оціночно 500–600 тис. осіб загальних втрат на кінець 2025 р.) формують глибоку демографічну яму, що деформує структуру пропозиції праці та веде до затяжного кадрового дефіциту.

3. Галузева деформація ринку. Зміна логістичних шляхів та релокація бізнесу зумовили структурний зсув у бік логістики, складського господарства та роздрібної торгівлі. Ріске зростання цін на комерційну нерухомість у КР відображає нову економічну реальність, де регіон стає центром перетину європейських ланцюгів доданої вартості.

4. Об'єктивна необхідність та ризики імміграції. Залучення іноземної робочої сили, що розглядається як умова відновлення критичної інфраструктури, потребує жорсткого регулювання для запобігання соціальній напрузі, демпінгу заробітних плат та виникненню ізольованих анклавів.

5. Стратегічні інструменти регулювання. Управління ринком праці КР повинно базуватися на принципах селективності та контрольованості. Ключовими інструментами мають стати: запровадження бальної системи оцінки мігрантів, квотування за галузевим принципом

пом, впровадження механізмів «циркулярної міграції» та цифровізація обліку через платформу «e-migration».

6. Пілотний статус регіону. Карпатський регіон, завдяки географічній близькості до ЄС та високій концентрації інноваційного релокованого бізнесу, доцільно розглядати як оптимальний пілотний майданчик для випробування новітніх інструментів міграційної полі-

тики, зокрема принципу «українці – перші», що поєднує залучення іноземців із пріоритетним поверненням власних громадян.

Статтю підготовлено в рамках наукової теми: «Трансформація ринку праці Карпатського регіону України у перспективі повоєнного відновлення» (номер державної реєстрації 0124U000984).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Al-Dalahmeh M., Dajnoki K. The effect of migration on the labor market in the developed countries: A systematic review. *International Business Management*. 2021. № 15(2). P. 72–78. <https://doi.org/10.36478/ibm.2021.72.78>.
2. Kondylis F. Conflict displacement and labor market outcomes in post-war Bosnia and Herzegovina. *Journal of Development Economics*. 2010. Vol. 93. № 2. P. 235–248. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2009.10.004>
3. Komišanić M. Characteristics of the labor market in Croatia and contemporary external migration. *Stanovništvo*. 2024. № 62(1). P. 103–126. <https://doi.org/10.59954/stnv.533>.
4. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання / наук. ред. У. Я. Садова. Львів, 2019. 263 с.
5. Садова У.Я., Левицька О.О., Мульська О.П., Теслюк Р.Т. Стан ринку праці як чинник формування міграційної активності населення. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2019. № 3–4. С. 5–13.
6. Ukrainian labour migration and the future of labour market: social-economic, geographic and institutional dimensions: academic edition / Ed.: Sadova U.Ya. Lviv, 2020. 59 p.
7. Черьомухіна О., Чалюк Ю. Ринок праці під час війни: стан та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-24>
8. Kopytko M., Panchenko V., Levchenko A., Kapinos H., Hrytsan V. Forced labour migration as a threat to social and economic human rights and a factor of influence on the national labour market and business entities. *Social and Legal Studios*. 2024. № 7(2). P. 140–148. <https://doi.org/10.32518/sals2.2024.140>.
9. Баннікова К. Б. Вплив вимушеної міграції на ринок праці в Україні (аналітико-прогностичний аспект). *Бізнес Інформ*. 2023. № 5. С. 127–133. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-127-133>
10. Красняк О. П., Гарбар В. А. Ринок праці України в період війни: трансформації, тенденції та соціально-економічні виклики. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2026. № 2(297). С. 153–160. DOI: 10.66416/2522-1620.2.2026.153-160.
11. Щур Р., Кропельницький А. Соціально-економічний розвиток Карпатського регіону: сучасні тенденції, виклики та можливості. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-62>
12. Івасюк І. Стратегічне планування розвитку територіальних громад гірських населених пунктів Карпатського регіону в умовах європейської інтеграції України. *Грані*. 2024. № 27(6). С. 6–13. <https://doi.org/10.15421/1724106>.
13. Ткач Д. Інтеграція репатріантів у ринок праці України: виклики та перспективи. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2025. № 1(8). 280–296. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-8-280-296>
14. Теслюк Р. Виклики депопуляції та демографічного старіння для трансформації ринку праці Карпатського регіону у воєнний і повоєнний періоди. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2024. Вип. 67. <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2024.67.0.6709>
15. Бараняк І. Цифрова трансформація ринку праці та розвиток альтернативної зайнятості в Карпатському регіоні України. *Економіка та суспільство*. 2026. № 84. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-35>
16. Левицька О.О. Конкурентоспроможність ринку праці регіону та міграційна безпека: моделювання взаємозв'язків і політика забезпечення: монографія. Львів. 2024. 392 с.
17. Мульська О.П., Біль М.М., Лещух І.В., Бараняк І.Є. Соціально-економічна резильєнтність vs міграційні виклики / наук. ред. О.П. Мульська. Львів. 2025. 293 с.
18. Внутрішньо переміщені особи. Державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України»: вебпортал. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo> (дата звернення: 10.05.2026).
19. Соціально-гуманітарні виклики війни та інструментарій їх подолання (Карпатський регіон України) : електронне науково-аналітичне видання / за ред. Т.Г. Васильціва. Львів. 2022. 47 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220032.pdf>

20. Мульська О.П. Трансформації ринку праці Карпатського регіону України в умовах соціально-трудо­вих дисбалансів. *Академічні візії*. 2025. № 46. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16905915>
21. Jones S.G., McCabe R. Russia's Grinding War in Ukraine. Massive Losses and Tiny Gains for a Declining Power. *NYT: website*. January 27, 2026. <https://www.csis.org/analysis/russias-grinding-war-ukraine> (дата звернення: 10.05.2026).
22. НБУ прогнозує можливу появу в Україні економічно депресивних зон. *Мінфін* : вебсайт. 8.05.2026 <https://minfin.com.ua/ua/2026/05/08/173470430/> (дата звернення: 10.05.2026).
23. Давиденко С. Демографічна криза загострюється: експерт заявив про критичну потребу України в мігрантах. УНІАН : вебсайт. 15.04.26. <https://www.unian.ua/economics/other/kilkist-naselennya-ukrajini-vasilvoscoboynik-pro-demografichnu-krizu-ta-rinok-praci-13349598.html> (дата звернення: 10.05.2026).

REFERENCES:

1. Al-Dalahmeh M., Dajnoki, K. (2021) The effect of migration on the labor market in the developed countries: A systematic review. *International Business Management*, no. 15(2), pp. 72–78. <https://doi.org/10.36478/ibm.2021.72.78>.
2. Kondylis F. (2010) Conflict displacement and labor market outcomes in post-war Bosnia and Herzegovina. *Journal of Development Economics*, vol. 93, no. 2, pp. 235–248. <https://doi.org/10.1016/j.jdevco.2009.10.004>
3. Kомушанас М. (2024) Characteristics of the labor market in Croatia and contemporary external migration. *Stanovništvo*, no. 62(1), pp. 103–126. <https://doi.org/10.59954/stnv.533>
4. Sadova U.Ya. (ed.) (2019) *Mihratsiia v umovakh transformatsii rehionalnykh rynkiv pratsi Ukrainy: mekhanizmy rehuliuвання* [Migration in the context of transformation of regional labor markets in Ukraine: regulatory mechanisms]. Lviv. (in Ukrainian)
5. Sadova U.Ya., Levytska O.O., Mulska O.P., Tesliuk R.T. (2019) Stan rynku pratsi yak chynnyk formuvannia mihratsiinoi aktyvnosti naselennia [The state of the labor market as a factor in the formation of migration activity of the population.]. *Rynok pratsi ta zainiatist naselennia – Labor market and employment of the population*, no. 3–4, pp. 5–13. (in Ukrainian)
6. Sadova U.Ya. (ed.) (2020) *Ukrainian labour migration and the future of labour market: social-economic, geographic and institutional dimensions: academic edition*. Lviv.
7. Cheromukhina O., Chaliuk, Yu. (2022) Vplyv viyny na rynek pratsi v Ukrayini [Labor market during the war: state and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 46. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-24> (in Ukrainian)
8. Kopytko M., Panchenko V., Levchenko A., Kapinos H., Hrytsan V. (2024) Forced labour migration as a threat to social and economic human rights and a factor of influence on the national labour market and business entities. *Social and Legal Studios*, no. 7(2), pp. 140–148. <https://doi.org/10.32518/sals2.2024.140>.
9. Bannikova K.B. (2023) Vplyv vymushenoї mihratsii na rynek pratsi v Ukraini (analytyko-prohnostychnyi aspekt) [Impact of forced migration on the labor market in Ukraine (the analytical and predictive aspect)]. *Biznes Inform – Business Inform*, no. 5, pp. 127–133. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-127-133>. (in Ukrainian)
10. Krasniak O.P., Harbar V.A. (2026) Rynek pratsi Ukrainy v period viiny: transformatsii, tendentsii ta sotsialno-ekonomichni vyklyky [Ukrainian labor market during the war: transformations, trends and socio-economic challenges]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Market Relations Development in Ukraine*, no. 2 (297), pp. 153–160. DOI:10.66416/2522-1620.2.2026.153-160 (in Ukrainian)
11. Shchur R., Kropelnytskyi A. (2025) Sotsialno-ekonomichni rozvytok Karpatskoho rehionu: suchasni tendentsii, vyklyky ta mozhlyvosti [Socio-economic development of the Carpathian region: current trends, challenges and opportunities]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 79. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-62> (in Ukrainian)
12. Ivasiuk I. (2024) Stratehichne planuvannia rozvytku terytorialnykh hromad hirskykh naselenykh punktiv Karpatskoho rehionu v umovakh yevropeiskoi intehratsii Ukrainy [Strategic planning of the development of territorial communities of mountain settlements of the Carpathian region in the context of Ukraine's European integration]. *Hrani – Facets*, no. 27(6), pp. 6–13. <https://doi.org/10.15421/1724106> (in Ukrainian)
13. Tkach D. (2025) Intehratsiia repatriantiv u rynek pratsi Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy [Integration of repatriates into the Ukrainian labor market: challenges and prospects]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, no. 1(8), pp. 280–296. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-8-280-296> (in Ukrainian)
14. Tesliuk R. (2024) Vyklyky depopuliatcii ta demohrafichnoho starinnia dlia transformatsii rynku pratsi Karpatskoho rehionu u voiennyi i povoiennyi periody [Challenges of depopulation and demographic aging for the transformation of the labor market of the Carpathian region in the war and post-war periods]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya ekonomichna – Bulletin of Lviv University. Economic Series*, no. 67. <http://dx.doi.org/10.30970/>

ves.2024.67.0.6709 (in Ukrainian)

15. Baraniak I. (2026) Tsyfrova transformatsiia rynku pratsi ta rozvytok alternatyvnoi zainiatosti v Karpatskomu rehioni Ukrainy [Digital transformation of the labor market and the development of alternative employment in the Carpathian region of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 84. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-35> (in Ukrainian)

16. Levytska O.O. (2024) *Konkurentospromozhnist rynku pratsi rehionu ta mihratsiina bezpeka: modeliuvannia vzaiemozviazkiv i polityka zabezpechennia: monohrafiia* [Competitiveness of the regional labor market and migration security: modeling of relationships and policy of support: monograph]. Lviv. (in Ukrainian)

17. Mulska O.P., Bil M.M., Leshchukh I.V., Baraniak I.Ye. (2025) *Sotsialno-ekonomichna rezylentnist vs mihratsiini vyklyky* [Socio-economic resilience vs migration challenges]. Lviv. (in Ukrainian)

18. Vnutrishno peremishcheni osoby. Derzhavne pidpriemstvo «Informatsiino-obchysluvalnyi tsentr Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy» [Internally Displaced Persons. State Enterprise "Information and Computing Center of the Ministry of Social Policy of Ukraine"]. Available at: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo> (accessed May 10, 2026) (in Ukrainian)

19. Vasylytsiv T.H. (ed.) (2022) *Sotsialno-humanitarni vyklyky viiny ta instrumentarii yikh podolannia (Karpatskyi rehion Ukrainy) : elektronne naukovo-analitychne vydannia* [Socio-humanitarian challenges of war and tools for overcoming them (Carpathian region of Ukraine): electronic scientific and analytical publication]. Lviv. Available at: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220032.pdf> (accessed May 10, 2026) (in Ukrainian)

20. Mulska O.P. (2025) Transformatsii rynku pratsi Karpatskoho rehionu Ukrainy v umovakh sotsialno-trudovykh dysbalansiv [Transformations of the labor market of the Carpathian region of Ukraine in conditions of social and labor imbalances]. *Akademichni vizii – Academic visions*, no. 46. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16905915> (in Ukrainian)

21. Jones S.G., McCabe R. (2026) Russia's Grinding War in Ukraine. Massive Losses and Tiny Gains for a Declining Power. *NYT*. Available at: <https://www.csis.org/analysis/russias-grinding-war-ukraine> (accessed May 10, 2026)

22. NBU prohnozuie mozhylyvu poiyavu v Ukraini ekonomichno depresyvnnykh zon [he National Bank of Ukraine predicts the possible emergence of economically depressed zones in Ukraine] (08.05.2026). *Minfin*. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2026/05/08/173470430/> (accessed May 10, 2026) (in Ukrainian)

23. Davydenko S. Demohrafichna kryza zahostriuietsia: ekspert zaiavyv pro krytychnu potrebu Ukrainy v mihrantakh [Demographic crisis is worsening: expert stated Ukraine's critical need for migrants] (15.04.26) UNIAN. Available at: <https://www.unian.ua/economics/other/kilkist-naselennya-ukrajini-vasil-voskoboynik-pro-demografichnu-krizu-ta-rinok-praci-13349598.html> (accessed May 10, 2026) (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 20.04.2026

Дата прийняття статті: 08.05.2026

Дата публікації статті: 26.05.2026